

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут морського бізнесу

Кафедра «Економіка і фінанси»

СИЛАБУС

Навчальної дисципліни: «Основи економіки»

Освітній рівень	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>	
Програма навчання	<i>Освітньо-професійна</i>	
Галузь знань	<i>03</i>	<i>Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>035</i>	<i>Філологія</i>
Освітня програма	<i>«Технічний переклад у сфері морського бізнесу»</i>	
Цикл дисципліни	<i>Природничо-наукова</i>	
Курс та семестр	<i>1 курс, 1 семестр</i>	
Обсяг дисципліни	<i>3 кредити ECTS / 90 академічних годин</i>	
Види аудиторних занять	<i>Лекційні, практичні заняття</i>	
Індивідуальні та (або) групові завдання	<i>Реферат, індивідуальні домашні завдання</i>	
Форми контролю	<i>Залік</i>	

Викладачі:

Проф. Ширяєва Людмила Володимирівна; доц. Власенко Ольга Сергіївна, Хотєєва Наталя Виталівна, Чиж Людмила Петрівна, Онешко Светлана Володимирівна, Версанова Галина Анатолівна; ст. викладач Корецька Ольга Валеріївна (kafedraef@gmail.com - ел. адреса кафедри)

Метою дисципліни «Основи економіки» є формування системи знань про загальні основи функціонування і розвитку економіки.

Програмні результати навчання:

ПРН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти знає:

основні етапи розвитку економічної науки;

- виробничі можливості суспільства;
- сутність та види економічних систем;
- форми власності;
- сутність та форми організації суспільного виробництва;
- умови виникнення та існування конкуренції;
- поняття попиту та пропозиції як елементів ринкових відносин;
- основні економічні показники підприємства;
- циклічність економічного розвитку та його наслідки;
- систему національних розрахунків та показники економічного зростання;
- сутність грошової системи;
- види та форми безробіття та їх економічні наслідки;
- причини інфляції, та її види;
- суб'єкти національної економіки;
- сутність та види податків;
- сутність державного бюджету;
- соціально-економічні передумови глобалізації та форми її прояву.

Здобувач вищої освіти вміє:

- аналізувати економічні проблеми з використанням абстрактного мислення, аналізу та синтезу в команді та автономно;
- орієнтуватися у економічних явищах на макроекономічному та мікроекономічному рівні;
- розраховувати економічні результати діяльності підприємства;
- розраховувати основні види податків згідно законодавства України.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійні
Змістовий модуль 1.1. Сучасна ринкова економіка					
1	Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	2			3
2	Тема 2. Виробничі потужності суспільства	2			3
3	Тема 3. Економічна система суспільства	2			3
4	Тема 4. Форми та відносини власності	2			3
5	Тема 5. Форми організації суспільного виробництва	2			3
6	Тема 6. Ринок як форма функціонування товарного господарства	2			3

7	Тема 7. Конкуренція в ринковій економіці	2			3
8	Тема 8. Потит та пропозиція як елемент ринкових відносин	2			3
9	Тема 9. Основи економіки підприємства	2	2		3
Змістовий модуль 1.2 Основи макроекономічного аналізу					
10	Тема 10. Циклічність економічного розвитку та його наслідки	2	4		3
11	Тема 11. Макроекономічна структура національної економіки	2			5
12	Тема 12. Грошовий ринок. Грошово-кредитна система і політика	2			5
13	Тема 13. Зайнятість і безробіття, інфляція	2			5
14	Тема 14. Національна економіка, її складові	2			5
15	Тема 15. Глобалізація світової економіки	2			4
Всього годин		30	6		54

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти за дисципліною забезпечується за допомогою поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань студентів, що проводиться викладачем під час аудиторних занять.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі заліку.

Порядок проведення контролю успішності та оцінювання результатів навчання встановлено Положенням про організацію освітнього процесу в ОНМУ.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗАСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Основні етапи розвитку економічної науки.
2. Предмет економічної теорії.
3. Мікроекономіка. Макроекономіка. Мезоекономіка. Мегаекономіка.
4. Позитивна економіка. Нормативна економіка.
5. Методи економічної теорії.
6. Економічні категорії. Економічні принципи.
7. Економічні закони. Система економічних законів.
8. Функції економічної теорії.
9. Взаємозв'язок економічної теорії з іншими науками.

10. Потреби. Ієрархія потреб. «Піраміда потреб» А. Маслоу.
11. Благо. Види благ. Економічні блага. Економічний закон зростання потреб.
12. Взаємозв'язок потреб і виробництва.
13. Економічні інтереси.
14. Класифікація економічних інтересів.
15. Економічні ресурси.
16. Класифікація економічних ресурсів.
17. Основна суперечність економіки.
18. Проблема вибору.
19. Альтернативність вибору.
20. Три основні завдання організації господарського життя.
21. Крива виробничих можливостей.
22. Еволюція економічних систем та їх сутність.
23. Формаційний підхід до періодизації суспільного розвитку.
24. Цивілізаційний підхід до періодизації суспільного розвитку.
25. Функціональний підхід. Стадійний підхід.
26. Економічна система.
27. Основні елементи економічної системи.
28. Продуктивні сили.
29. Економічні відносини.
30. Механізм господарювання.
31. Система економічних відносин.
32. Типи економічних систем.
33. Традиційна економічна система. Командно – адміністративна економічна система. Ринкова економічна система. Змішана економічна система. Перехідна економічна система.
34. Інститути. Функції інститутів. Інституційна структура економіки.
35. Власність як економічна категорія.
36. Об'єкти власності. Суб'єкти власності.
37. Право власності. Форми власності. Приватна власність як основа ринкової системи.
38. Складові відносин власності. Форми власності в Україні.
39. Еволюція відносин власності.
40. Форми, методи і принципи роздержавлення та приватизації.
41. Сутність суспільного виробництва.
42. Основні риси виробництва. Основні елементи процесу виробництва.
43. Праця. Предмети праці. Засоби праці.
44. Засоби виробництва.
45. Сфери суспільного виробництва.
46. Матеріальне виробництво. Нематеріальне виробництво.
47. Галузева структура суспільного виробництва.
48. Основні фактори суспільного виробництва.
49. Ефективність виробництва. Види ефективності виробництва.
50. Показники економічної ефективності.
51. Ринок. Умови виникнення ринкового господарства.
52. Етапи формування ринку.
53. Ринковий сектор. Бюджетний сектор.
54. Функції ринку.
55. Суб'єкти ринку. Об'єкти ринку. Структура ринку.
56. Класифікація ринків.
57. Інфраструктура ринку. Елементи ринкової інфраструктури. Функції інфраструктури ринку.
58. Моделі переходу до ринку. Еволюційна модель. Модель «шокової терапії». Модель жорсткого регулювання.
59. Переваги ринкової економіки. Недоліки ринкової економіки.
60. Умови виникнення та існування конкуренції.

61. Закон конкуренції. Функції конкуренції.
62. Негативні риси конкуренції. Позитивні риси конкуренції.
63. Конкурентноспроможність.
64. Методи конкурентної боротьби.
65. Цінова конкуренція. Нецінова конкуренція. Нечесна конкуренція.
66. Досконала конкуренція. Недосконала конкуренція. Монополістична конкуренція. Олігополія. Чиста монополія. Монопсонія. Концентрація капіталу. Централізація капіталу. Класифікація монополій. Природна монополія. Адміністративна монополія. Економічна монополія.
67. Основні форми економічних монополій: картель, синдикат, трест, концерн, конгломерат, консорціум.
68. Особливості сучасної монополізації суспільства.
69. Негативні наслідки монополізації.
70. Антимонопольна політика. Конкурентна політика.
71. Напрямки антимонопольної політики України.
72. Закон попиту.
73. Ефект доходу. Ефект заміщення.
74. Індивідуальний попит. Ринковий попит. Графік кривої ринкової попиту.
75. Нецінові фактори впливу на попит.
76. Зміна обсягу попиту. Зміна попиту.
77. Закон пропозиції. Індивідуальна пропозиція. Ринкова пропозиція. Графік кривої ринкової пропозиції. Нецінові фактори впливу на пропозицію. Зміна обсягу пропозиції. Зміна пропозиції.
78. Ринкова рівновага. Ціна ринкової рівноваги. Модель Маршала.
79. Надлишок товару. Дефіцит товару.
80. Еластичність. Еластичність попиту за ціною. Види еластичності попиту за ціною.
81. Еластичність попиту за доходом.
82. Нормальні товари. Нижчі товари.
83. Перехресна еластичність попиту.
84. Товари – субститути. Товари – комплементи.
85. Фактори, що впливають на цінову еластичність попиту.
86. Еластичність пропозиції за ціною.
87. Види еластичності пропозиції за ціною.
88. Практичне застосування теорії еластичності.
89. Економічні витрати.
90. Витрати в короткостроковому періоді.
91. Витрати в довгостроковому періоді.
92. Мінімізації витрат.
93. Гранична норма технологічного заміщення.
94. Ефект масштаба виробництва.
95. Види ресурсів підприємства. Основні та оборотні засоби підприємства.
96. Моральний та фізичний знос ОВЗ (основних виробничих засобів). Амортизація.
97. Сутність та види доходів та витрат підприємства. Особливості розрахунку доходів.
98. Собіватрість продукції.
99. Сутність та види прибутку підприємства та його розрахунок.
100. Поняття рентабельності підприємства.
101. Макроекономічна рівновага. Моделі макроекономічної рівноваги.
102. Економічний цикл. Теорії циклічних коливань. Класифікація економічних циклів: короткі, середні, довгі.
103. Фази циклу.
104. Економічна криза. Види криз. Особливості сучасних економічних циклів і криз.
105. Система національних рахунків.
106. Валовий внутрішній продукт (ВВП).
107. Валовий національний продукт (ВНП).
108. Методи обчислення ВВП: виробничий метод, розподільчий метод (за доходами), метод кінцевого використання (за витратами).

109. Номінальний ВВП. Реальний ВВП. Дефлятор ВВП.
110. Чистий національний продукт (ЧНП). Національний дохід (НД). Особистий дохід (ОД), Чистий економічний добробут (ЧЕД).
111. Національне багатство. Економічне зростання.
112. Типи економічного зростання: екстенсивне, інтенсивне, змішане.
113. Показники економічного зростання: абсолютний приріст реального обсягу ВВП, темп приросту ВВП.
114. Чинники економічного зростання.
115. Сутність та походження грошей.
116. Форми та функції грошей.
117. Еволюція функцій грошей.
118. Грошовий оборот. Закон грошового обігу за тлумаченням К. Маркса та І. Фішера.
119. Сутність грошової системи.
120. Системи металевого та паперового обігу. Біметалізм та монометалізм.
121. Структура грошової системи.
122. Валютні курси. Конвертованість валют.
123. Рівновага на ринку грошей.
124. Сучасна кредитно-банківська система.
125. Грошово-кредитна політика: сутність, цілі, інструменти
126. Види безробіття. Форми безробіття.
127. Повна зайнятість.
128. Показники безробіття. Рівень безробіття. Тривалість безробіття. Закон Оукена.
129. Соціально-економічні наслідки безробіття.
130. Інфляція. Причини інфляції. Види інфляції. Типи інфляції. Показники інфляції. Індекс цін (рівень інфляції). Темп інфляції.
131. Соціально – економічні наслідки інфляції. Антиінфляційне регулювання.
132. Поняття національної економіки.
133. Економічна територія країни.
134. Суб'єкти національної економіки резиденти і нерезиденти.
135. Економічні показники національної економіки.
136. Сутність та види податків. Податкова система і податкова політика України.
137. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Податок на прибуток підприємств. Податки з фізичних осіб.
138. Види фіскальної політики.
139. Вбудовані стабілізатори. Податковий мультиплікатор.
140. Сутність і функції державного бюджету. Бюджетна політика. Види бюджетного дефіциту. Державний борг.
141. Зовнішній борг. Внутрішній борг.
142. Бюджетний мультиплікатор.
143. Соціально-економічні передумови глобалізації та форми її прояву.
144. Етапи глобалізації. Цикли глобалізації. Глобальне виробництво.
145. Глобальна система просування товарів та послуг.
146. Глобальна фінансова система.
147. Глобальні ринки робочої сили.
148. Глобальна система обміну результатами інтелектуальної діяльності.
149. Індекс глобалізації.
150. Передумови вирішення глобальних проблем.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основна

1. Альошина І.В. Поведінка споживачів: Учеб посібник для вузів.: Фаир- Пресс, 2003. 384 с.
2. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: Навч. посіб. К.: Знання, 2007. 263с.
3. Базилевич В. Економічна теорія. Політекономія: підручник / Віктор Дмитрович Базилевич (ред.). 7-ме вид., стер. К.: Знання-Прес, 2008. 719с.
4. Бутук О. І., Волкова Н. І. Економічна теорія: тренінг-курс: Навч. посіб. К.: Знання, 2007. 291с.
5. Вступ до економічної теорії: Підручник / За ред. З. Ватаманюка. 3-тє вид., допов. Львів: Новий Світ, 2000, 2006. 368с.
6. Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Сучасна економіка: Навч. посіб. К.: Вища шк., 2005. 327с.
7. Кулішов В. В. Основи економічної теорії: Підручник. Львів: Магнолія плюс, 2005. 516с.
8. Основи економічної теорії: політекономічний аспект / За ред. Г. Н. Климка, В. П. Нестеренка. 4-те вид. К.: Знання-Прес, 2005. 743с.
9. Основи економічної теорії. Підручник / За ред. В. А. Предборського. К.: Кондор 2002. 492с.
10. Уразов А. У. Основи економічної теорії: Навч. посіб. / А. У. Уразов, П. В. Маслак, І. В. Саух. К.: МАУП, 2007. 314с.
11. Фінанси, гроші та кредит (тексти лекцій): навч. посіб./Л.В. Ширяєва, С.В. Щеншко, Н.В. Хотєєва; Одес. нац. мор. у-т. Інтерпрінт, 2017. 358с.

Допоміжна

12. Баб'як М. М., Пешенкова Л. А., Рибчук А. В. Економічна теорія: Навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2005. 208с.
13. Гальчинський А. С., Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Основи економічних знань. 2-ге вид. К.: Знання-Прес, 2003. 503с.
14. Дзюбик С. Д., Ривак О. С. Основи економічної теорії: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. 336с.
15. Добрынин А. И., Журавлева Г. П. Общая экономическая теория. СПб: Питер, 2001. 714с.
16. Островерх П.І. До питання про суть та структуру ринку // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції „Економічна система України: минуле, сучасне, майбутнє”, 21-22 жовтня 2005 р. Львів, 2007. С. 17-18.
17. Економічна теорія / За ред. В. М. Тарасовича. К., 2006. 224с.
18. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка / За ред. З. Ватаманюка та С. Панчишина. К.: Альтернатива, 2004. 606с.
19. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. 7-ме вид. перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2008. 697с.
20. Чепінога В. Г. Основи економічної теорії. Навч. посіб. К.: Юрінком-Інтер, 2005. 198с.
21. Економіка підприємства: Учебник / [Грещак М.Г., Колот В.М., Наливайко А.П., Покропивний С.Ф. и др.]. К.: КНЕУ, 2003. 608 с.
22. Економіка підприємства: Підручник/за ред. С.Ф. Покропивного. Вид. 2-го, перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2000. 528с.